

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yazılı basın, medya sektörü, yayıncılık sektörü, matbaacıların ekonomik kriz ve kağıt temini konusunda yaşadıkları sorunların araştırılması, bu sektörlerin devamlılığının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

Adnan ZALUT
Adana

Utku Çakırözer
Eskişehir Milletvekili

2 Kemal ZERBEK
Samsun mw

Mahmut ERGİL

Mustafa ERGİL

4 Aydın ÖZEL
Antalya mw.

Turabi KAYAN

Cevat ALI
Antalya

Fikret SAĞIN

Bekir ERGİL

Recep ERGİL

Ali ERGİL

Kamal ARSLAN

KAMAL ARSLAN
DENİZLİ

11 Ferhan TOPAL
Hesur mw.

Nurhayat ALLACA KAYSERİLİ
BURSA

Alper ANTON
Mersin
Antalya

Ömer FETHİ GÖRÜR
NİĞDE

Vedat GONDAR
KONYA

GEREKÇE ÖZETİ

Türkiye ekonomisinin 'sanayisizleşme' politikasının bir parçası olarak özelleştirilen kurumlardan birisi de yerli kâğıt üretimi yapan SEKA olmuştur. Ülkemizde ilk modern kâğıt üretimini gerçekleştiren ve bir yandan geniş bir kâğıt ürünleri deseni ile katma değer üreten, diğer yandan da bünyesinde eğittiği nitelikli işgücü ile beşeri sermayenin eğitim merkezi olan SEKA'nın 2005 yılında özelleştirilmesiyle yerli kâğıt sanayisine ağır darbe vurulmuştur. SEKA özelleştirilmeden önce 1 buçuk milyar olan ithalat rakamları, özelleştirme sonrasında giderek artmıştır. 2016 yılında kâğıt ithalatımız 2 milyar 684 milyon iken, 2017 yılında 3 milyara yaklaşmış, 2018 yılının ilk 7 ayında ise kâğıt ithalat rakamı 2 milyar olmuştur. Kâğıt ithalatıyla dışa bağımlı hale geldiğimizi ortaya koyan bu rakamlarla birlikte Türk Lirasının hızlı ve yüksek oranlarda değer yitirmesi nedeniyle yazılı basın, medya sektörü, yayıncılık sektörü, matbaacılar hatta okullar da büyük sıkıntı yaşamaya başlamıştır. Kâğıt temini, boya ve tutkal gibi sektörlerin önemli girdilerde değişen döviz kuru nedeniyle maliyetlerde en az 2 kat artış yaşanmıştır. Bu durum gazetelerin, kitapçevlerinin ve matbaaların yaşam mücadelesi vermesine neden olmuştur.

Bu çerçevede yazılı basın, medya sektörü, yayıncılık sektörü, matbaacıların ekonomik kriz ve kâğıt temini konusunda yaşadıkları sorunların araştırılması, bu sektörlerin devamlılığının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

GEREKÇE

Türkiye ekonomisinin 'sanayisizleşme' politikasının bir parçası olarak özelleştirilen kurumlardan birisi de yerli kâğıt üretimi yapan SEKA olmuştur. Ülkemizde ilk modern kâğıt üretimini gerçekleştiren ve bir yandan geniş bir kâğıt ürünleri deseni ile katma değer üreten, diğer yandan da bünyesinde eğittiği nitelikli işgücü ile beşeri sermayenin eğitim merkezi olan SEKA'nın 2005 yılında özelleştirilmesiyle yerli kağıt sanayisine ağır darbe vurulmuştur. SEKA özelleştirilmeden önce 1 buçuk milyar olan ithalat rakamları, özelleştirme sonrasında giderek artmıştır. 2016 yılında kâğıt ithalatımız 2 milyar 684 milyon iken 2017 yılında 3 milyara yaklaşmış, 2018 yılının ilk 7 ayında ise kâğıt ithalat rakamı 2 milyar olmuştur. Kâğıt ithalatıyla dışa bağımlı hale geldiğimizi ortaya koyan bu rakamlarla birlikte Türk Lirasının hızlı ve yüksek oranlarda değer yitirmesi nedeniyle yazılı basın, medya sektörü, yayıncılık sektörü, matbaacılar hatta okullar da büyük sıkıntı yaşamaya başlamıştır. Kâğıt temini, boya ve tutkal gibi sektörlerin önemli girdilerde değişen döviz kuru nedeniyle maliyetlerde en az 2 kat artış yaşanmıştır. Bu durum gazetelerin, kitapevlerinin ve matbaaların yaşam mücadelesi vermesine neden olmuştur.

Bu durumun olası sonuçları açısından yazılı basın gazete kâğıdı temin etmekte zorlanmaya başlamış, değişen döviz kuru nedeniyle kâğıt bulmak zorlaşmıştır. 6 ay öncesine kadar kâğıdın tonu için 700 dolar karşılığında 2 bin 660 TL ödeyen gazeteler, bugün kâğıdın tonunu 850 dolara yani 5 bin 225 TL'ye almaktadırlar. Gazetelerin önemli hammaddesi olan kâğıt 6 ayda neredeyse yüzde 100 zamlanmıştır. Peşin ödemeler için söz konusu olan bu rakamlar 3-4 vadeli olarak alınmak istendiğinde maliyetleri yüzde 4 oranında daha da arttırmaktadır. Bir ton kağıt ile sadece 14 bin adet gazete baskısı yapıldığı düşünüldüğünde gazetelerin yaşadığı ekonomik sıkıntılar daha da anlaşılır olmaktadır. Ekonomik olarak artan maliyetlerini karşılamakta zorlanan gazeteler kaçınılmaz olarak fiyatlarına zam yapmak, sayfalarını azaltmak, haftanın bir iki günü yayını durdurmak gibi seçenekleri kullanmak zorunda kalmıştır. Yerel gazeteler ise tek gelir kaynakları olan resmi ilanlardaki fiyat tarifelerinin düşüklüğü nedeniyle kâğıt krizini aşmak da daha da zorlanmaktadır. Resmi ilanlara son 4 yıldan beri sadece yüzde 15 artış yapılmış, düşük fiyatlar ve kağıt krizi ile birlikte yerel gazetelerin zararı en az 20 bin TL olarak belirtilmektedir. Türkiye'de 2 bin olan yerel gazete sayısı bugün yarı yarıya azalarak bine düşmüş, kağıt krizi ile birlikte bu sayının daha da düşeceği ifade edilmektedir. Anadolu'da yayın yapan birçok yerel gazete çalışanlarına maaş ödeyemez, sigorta primlerini yatıramaz duruma gelmiş, yeni gazetecileri istihdam edemez olmuş, işçi çıkarmaları, haftada bir çıkmama ya da gazeteleri kapatma gibi seçenekleri gündemine almak zorunda kalmıştır.

Yayınevleri açısından da benzer sorunlar gündemdedir. 2017 yılında tonu 750 Euro olan kağıt 900 Euro'ya çıkmış, 2018 yılı başında ithal kağıt fiyatlarında yüzde 10'luk bir artış, üstüne döviz kurunda yaşanan dalgalanma ile birlikte Ocak 2018'den bu yana ithal kağıt 5'te 3 azalmıştır. Boya ve tutkal gibi ithal girdilerde yaşanan yükseliş yayıncıların maliyetlerini yüzde 60 artırmıştır.

Kitap basımında kullanılan enzo kâğıdının tonu 6 ay önce 900 dolar yani 3 bin 420 TL iken bugün bin 150 dolar yani 7 bin 457 TL'ye çıkmıştır. Bir roman kâğıdının ton fiyatı bin 150 dolar, dergi kâğıdının ise 850 Euro olduğu düşünülürse 6 ay önce yaklaşık 500 sayfalık bir romanın maliyeti 2,75 TL ike bu rakam bugün 4,75 TL olmuştur. Çeviri bir kitabın 6 ay önceki maliyeti 3bin 500 TL iken bugün 7 bin TL'ye çıkmıştır. Bunun yanında 2,2 milyar dolarlık büyüklüğüne sahip yayıncılık sektörü, kar marjı ve cirosu en düşük sektörlerden olmasına rağmen, kitap kâğıdı KDV'sine yüzde 8, diğer tüm girdi maliyetlerine ise yüzde 18 oranında ödeme yapmakta, kitapların iadesinden dolayı da yaklaşık 2 bin yayıncının devletten 600 bin TL KDV alacağı bulunmaktadır. Vergi alacağına rağmen yüksek vergi ödeyen yayıncılar, okur sayısının azalması, yazarların yayınevi bulmakta zorlanmaları, kitap dağıtımının tekelleşmesi gibi sorunlara ek olarak yaşanan kâğıt sıkıntısı ile birlikte kitap basımlarını azaltmak, kitap fiyatlarına zam yapmak mecburiyetinde kalmıştır.

Matbaacılar ise kâğıt ve kartonların yüzde 90'ının yurtdışından ithal edilmesiyle nedeniyle vadeli kâğıt satışlarının durduğunu, bu nedenle matbaa firmalarının kapanmanın eşiğine geldiğini ifade etmektedir. Borçları zaten yüksek olan matbaa firmalarının döviz kurundaki artış nedeniyle borçları iki katına çıkmış, tüm kâğıt fiyatlarına 25 dolar ile 50 dolar arasında zam gelmiştir. İstanbul'da bulunan matbaacılar sitesinde en az 7-8 firmanın bu nedenlerle kapandığı iddia edilirken, kapanan matbaa sayısının daha da artacağı ifade edilmektedir.

Habertürk Gazetesi'nin dijitalleşme ve maliyetleri gerekçe göstererek yayın hayatına son vermesinin ardından çoğu dergi yayınlarına ara vermiş, pek çok gazete ve yayınevi zam kararı almış, gazeteler sayfa sayılarını azaltmış ve haftanın belli günleri çıkmama kararı almıştır. Aydınlik Gazetesi yayınına 3 gün ara vermiş, Sözcü Gazetesi bir ekini kapatmış, Milli Gazete sayfa sayısını 16'ya düşürmüş, Dünya Gazetesi 3.75 TL olan fiyatını 4.25 TL'ye, Sözcü Gazetesi 1.25 TL olan fiyatını 1.75 TL'ye, Birgün ve Cumhuriyet Gazeteleri de 2 Lira olan fiyatlarını 2.50 TL'ye çıkarmış, Posta Gazetesi de fiyatına zam yapmıştır. Aktüel Arkeoloji Dergisi basımını ileri bir tarihe ertelemiş, Uğur Mumcu Gazetecilik Vakfı kitaplarını basamadığı için okurlarına destek çağrısı yapmıştır. Ayrıntı Yayınevi kitap satış fiyatlarına zam yapmış, Uykusuz Dergisi fiyatını 1 TL artırarak 5 TL'ye çıkarmış, Leman Dergisi ise dergiyi cep boyunda çıkarma kararı almıştır.

Yerel gazeteler de ise İzmir'de maliyet artışlarına daha fazla dayanamayan 7 yerel basın kuruluşu Pazar günleri çıkmama kararı almış, Yeni Bakış, Ege Telgraf, Dokuz Eylül, Haber Ekspres, İlkses, Ticaret ve Yenigün gazetelerinin yönetim kademelerinde mali külfetten kurtulmak için 4 gün gazete çıkarmama yoluna gidilmiştir. Aydın'da ise 14 yıldır günlük yayımlanan Özgür Ses Gazetesi haftalık çıkma kararı almış, aynı sayıda çalışanla devam etmek için direndiklerini ancak kendi yetenekleri doğrultusunda ek işler yaparak ayakta kalmaya çalıştıklarını belirtmektedirler. Adana'da zaten düşük olan yerel gazete satışlarının daha da azaldığı dile getirilmektedir. Yerel gazeteler

bin liralık masraflarının 80-90 bin TL'ye çıktığını, sayfa sayılarının düşürülmesi gibi seçeneklerin tartışıldığını, bu durumu nereye kadar sürdüreceklerini bilemediklerini ifade etmektedirler.

Kağıt, matbaa, dağıtım, personel giderleri, ajans aboneliği, telif gibi artan maliyetler yanında artan tiraj kaybı ve düşen ilan gelirleri bütün gazeteleri etkilemiş, bu koşullar sektörde zaten yüksek olan işsizlik riskini daha da arttırmıştır. Sektörde yeni istihdam yaratılamadığı gibi özellikle iletişim alanında lise ve üniversitelerinden mezun olan öğrencilerin staj yapacak yer bulamamalarına neden olmaktadır.

Milli Eğitim sektörü ve eğitim yayıncılığını da etkileyen kâğıt krizi sonucunda bir öğrenci için yapılan kırtasiye masrafı geçtiğimiz sene ortalama 287 lirayken, bu sene özellikle kâğıt fiyatlarında yaşanan artış nedeniyle 436 TL'ye yükselmiştir.

Kültürel yayıncılığın ve gazetelerin kâğıt kriziyle birlikte yaşadıkları tüm bu olumsuzluklar kültürel hayatın ortadan kaldırılması ve halkın haber alma hakkının engellenmesi sonuçlarını da ortaya çıkaracaktır. Aynı zamanda çok sesli medyanın ayakta kalmasını da zorlaştıran bu sorunlar basın özgürlüğünü daha da yaralayacaktır. Gazeteler yayınlarına ayırması gereken zamanı ve emeği gazetelerinin ihtiyaçlarını temin etmek için harcamaktadırlar. Bu anlamda devletin yazılı basını ve yayıncıları etkileyen kâğıt temini konusunda hızla ve eşgüdüm halinde müdahale ederek önlem alması gerekmektedir. Yazılı basına kâğıt temininde kolaylık sağlanması hem kamu çıkarları ve güvenliğinin hem de basın özgürlüğünün ve gazetelerin gazetecilik faaliyetine devam edebilmesinin en önemli koşuludur.

Basın ve yayıncılık sektörünün desteklenmesi, kültür endüstrisinin korunması için yerli kâğıt üretimi konusunda kapsamlı altyapı yatırımları gündeme alınmalıdır. SEKA gibi devletin kendi kurumu yeniden devreye sokulmalı ya da gazete ve kitap için kâğıt üretimi öncelikli stratejik sektörler arasına alınarak bu yönde üretim yapan firmalar teşvik edilmeli ve bu firmaların üretimleri için yatırım ve hammadde kolaylıkları sağlanmalıdır. Bununla birlikte döviz kurunun gazeteler ve yayıncılık sektörü için sabitlenmesi, kâğıt ithalatı için KDV vergisinin yüzde 8'den yüzde 1'e düşürülmesi, gümrük vergisi ve diğer vergilerde azaltma yapılması, döviz kurundan kaynaklı yaşanan fiyat artışının devlet tarafından karşılanması önlemleri acilen devreye sokulmalıdır. Ayrıca medya ve yayıncılık sektörünün devamlılığı için devletin kağıtta vergi ve sigorta primlerinde sübvansiyon uygulaması, kısa vadede küçük ve orta işletmelere kredi sağlanması konusunda teşvik verilmesi, işsizlik oranlarının zaten yüksek olduğu gazetecilikte gazetelerin işçi çıkarmasını önlemek için vergi ve sigorta primi tarihlerinin belli bir tarihe kadar ertelenmesi konusunda tedbirler hayata geçirilmelidir. Yerel gazetelerin devamlılığının sağlanması için kamu reklam ve ilanlarında eşit ve adil dağıtım uygulanması, Basın İlan Kurumunun ilan fiyatlarında artış yapması ve artış yaparken kağıtın artan maliyetini de dikkate alması, İstanbul için 5000 adet, Ankara ve İzmir için 3000 adet ve diğer iller için belirlenen 300 adet zorunlu devreye satış miktarı düşürülerek, gazetelerin basım yükünün hafifletilmesi gibi hayati tedbirler

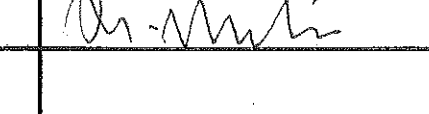

sokulmalıdır. Basın ve yayıncılık sektörünün korunmasının kamu çıkarı olduğu gözönünde bulundurularak krizin aşılması konusunda birçok Bakanlık eşgüdömlü olarak çalışmalıdır. Gazetelerin ayakta kalması, sürdürülebilirliğinin sağlanması, çöleşmekte olan kültürel hayatın yeniden canlandırılması, devamı ve kültür endüstrisinin korunması için birtakım tedbirler ele alınmalıdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı yayıncıların bekleyen KDV alacaklarının ödenmesi, sübvansiyon gibi teşvik uygulamalarını; Milli Eğitim Bakanlığı üniversite ve halk kütüphanelerine, okullara kitap alınması konusunda teşvik sağlanması, belediyelerde kütüphanelerin oluşturulması ve belli miktar kitap alımının desteklenmesi gibi uygulamaları gündemine almalıdır.

Bu çerçevede yazılı basın, medya sektörü, yayıncılık sektörü, matbaacıların ekonomik kriz ve kağıt temini konusunda yaşadıkları sorunların araştırılması, bu sektörlerin devamlılığının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ve TBMM İctüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

309... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Kamil Akyay Sındır	İzmir	
Orhan SİMİR	ADANA	
FARUK ARIAYLAR	NEVEHİR	
Atilla SERTEÇ	İzmir	
Ahmet KAYA	Trabzon	
Osman Oral	Yalova	
Özdemir Yıldız	Tekirdağ	
Hayriye Dücan	Kocaeli	
Baha İhlis	Ormanize	